

CONSUMENT, W

... Een nieuw Vaticaans document over de economie stelt indringende, ongemakkelijke vragen. Je kunt als consument niet alleen maar aan je eigen portemonnee denken, of beschuldigend wijzen naar politiek, bedrijfsleven en banken. Welke keuzes maak je zelf?

Twee Vaticaanse ministeries hebben recent een opmerkelijk document uitgebracht over de economie in het algemeen en de financiële sector in het bijzonder. Ook pausen vóór Franciscus hebben veel geschreven over vergelijkbare thema's. Dat begon al meer dan een eeuw geleden met paus Leo XIII, met zijn encycliek Rerum Novarum.

Hoewel paus Franciscus het nieuwe document onderschrijft, is het niet geschreven door hemzelf, maar uitgegeven door twee ministeries. Een daarvan gaat over de geloofsleer. Dit ministerie – de Congregatie van de Geloofsleer – is veel meer bekend van vaak binnenkerkelijke vraag-

Het Vaticaan ziet het geloof niet maar als iets binnen de kerkmuren.

stukken. Dat deze publicatie wordt uitgegeven door twee ministeries duidt de ernst van de zaak aan: het Vaticaan is bezorgd over sommige economische ontwikkelingen en geeft zelfs een theologische onderbouwing voor een oplossing. Dat de Congregatie van de Geloofsleer dit mede uitgeeft, laat ook zien dat het Vaticaan geloof niet ziet als iets binnen de kerkmuren, maar dat het consequenties heeft voor alle facetten van ons dagelijks leven.

geld moet dienen

Kern van het stuk is de vraag: waartoe is een mens op aarde? Het stuk kijkt kritisch aan tegen die systemen die de mens reduceren tot alleen maar individualistische consument. Dat is slechts één aspect van

het mens-zijn. In dit stuk staat het 'relationele mensbeeld' centraal: de mens die in relatie staat tot de ander. Vanuit deze visie komt een andere manier van omgaan met geld op. Geld moet dienen en niet heersen, stelt het stuk met een uitroep-teken, daarmee de huidige paus citerend uit zijn brief Evangelii gaudium.

Het stuk is echter niet naïef over de mens. Enigszins teleurgesteld merkt het op dat de recente financiële crisis juist een kans had kunnen zijn om een nieuwe economie te ontwikkelen. Een economie die meer gebouwd is op ethische criteria. Daar hoort nieuwe wetgeving bij die veel meer gericht is op een dienende financiële sector, die gericht is op het financieren van de reële

AT DOE JE NU ZELF?

Geen economische vluchtelingen toelaten, maar wel goedkope producten uit lagelonenlanden? Dat gaat niet. Op de foto: het azc in de Van Horne Kazerne, de voormalige Koninklijke Militaire School (KMS) in Weert.

economie; zeg maar datgene wat er echt gebeurt zoals het financieren van het midden- en kleinbedrijf. Het Vaticaan ziet dat daar helaas weinig van is terechtgekomen. Daarom gelooft het niet dat financiële markten zichzelf kunnen reguleren. Er is juist behoefte aan regelgeving die op afstand staat van de markten.

Zó kijken naar de mens als relationeel wezen – de mens in zijn verhouding tot de ander – heeft consequenties. Bijvoorbeeld voor financiële producten. Deze zijn geen doel op zich, gericht op het verrijken van de enkeling, maar moeten altijd ten dienste staan van een gemeenschap van mensen. Niet alleen bepaalde groepen, maar eigenlijk de hele mensheid en de hele mens. Daarom roemt het stuk vormen van

coöperatieve economie en microkrediet. Het veroordeelt financiële producten die niet gericht zijn op het algemeen goed, maar slechts de enkeling dienen. Ook veroordeelt het scherp allerlei manieren om belasting te ontwijken. Ook hier weer: alleen het bedrijf of de enkeling wordt zo bediend; niet het geheel.

keuzes maken

Het zijn indringende, ongemakkelijke vragen die dit stuk stelt. Er is geen ruimte voor alleen maar denken aan de eigen portemonnee. Ook niet voor wij-zij-denken: anderen – politiek, bedrijfsleven, banken – de schuld geven van de financiële crisis. Door naar onszelf te gaan kijken als relationeel wezen in plaats van als individualistische consu-

ment, worden we gedwongen de vraag te stellen welke keuzes wij zelf maken als wij diensten en producten kopen.

Hoe zetten wij ons geld in? Maar ook: wie geven wij de schuld als er negatieve bijeffecten ontstaan voor anderen als we onszelf alleen zien als consumerend individu? Is dat ver van ons bed? Of zijn we als mensen verbonden met elkaar; staan we in relatie tot de ander? Dit is uiterst actueel als we enerzijds weigeren hier economische vluchtelingen op te nemen, maar anderzijds ons niet verantwoordelijk voelen voor het stimuleren van de economie in lagelonenlanden en alleen maar profiteren van goedkope producten uit die landen. En u? Hoe zet u uw geld in? <